

Polski eksport rok po wybuchu wojny

W SKRÓCIE:

- Następstwa wybuchu wojny w Ukrainie spowodowały, że struktura polskiego eksportu w 2022 zmieniła się zarówno w zakresie produktowym, jak i kierunków sprzedaży. Znaczenie Rosji jako partnera handlowego zostało zmarginalizowane na rzecz intensywniejszej wymiany z Ukrainą.
- Pośrednie skutki wojny, w postaci gwałtownego skoku cen surowców, a co za tym idzie również energii elektrycznej, spowodowały, że wraz z paliwami miała ona największy wkład do wzrostu wartości eksportu. Eksport energii do Czech umocnił pozycję tego kraju wśród rynków eksportowych Polski.
- Odblokowywanie łańcuchów dostaw w sektorze motoryzacyjnym i szybki rozwój elektromobilności przełożyły się na wzrost eksportu baterii, które miały trzeci z kolei, największy wkład do wzrostu eksportu. Ich znaczenie wzrosło w szczególności w przypadku wymiany handlowej z USA.

Pandemia Covid-19 wraz z wybuchem wojny w Ukrainie spowodowały wiele przetasowań w globalnych relacjach handlowych. Pandemia koronawirusa unaoczniała jak dotkliwie dla gospodarki może być przerwanie globalnych łańcuchów dostaw. Z kolei na skutek wojny w Ukrainie wiele gospodarek, w szczególności europejskich, musiało w krótkim czasie dokonać reorientacji w powiązaniach handlowych w związku z ogłoszonymi sankcjami wprowadzającymi ograniczenia w zakresie handlu z Rosją. Na skutek tych dwóch szoków na znaczeniu zyskała bliskość partnerów handlowych nie tylko w sensie fizycznym (nearshoring), ale również politycznym (friendshoring).

Kto zastąpił Rosję wśród kierunków eksportowych Polski?*

W 2021 sprzedaż zagraniczna do Rosji odpowiadała za 1,5% wolumenu eksportu z Polski oraz 2,8% jego wartości. Tym samym Rosja była siódmym partnerem handlowym pod względem udziału w polskim eksporcie ogółem. Posługując się klasyfikacją SITC (*Standard international trade classification*) wg najszerszego stopnia zagregowania (zgodnie z jednocyfrowym kodem), Polska eksportowała w tym kierunku głównie dobra przemysłowe, produkty chemiczne oraz maszyny i sprzęt transportowy, które odpowiadały za blisko 70% eksportu. W 2022, w związku z wprowadzonymi sankcjami na handel z Rosją, jej udział w wartości polskiego eksportu obniżył się o połowę, do 1,4%. Pośród państw UE udział eksportu w tym kierunku spadł mocniej jedynie w Finlandii i na Litwie. Najmocniej w kierunku obniżenia eksportu oddziaływał spadek sprzedaży procesorów, które stanowiły najważniejszą pozycję eksportową. W rezultacie, w klasyfikacji polskich partnerów eksportowych Rosja spadła na 18. miejsce i po raz pierwszy znalazła się poza pierwszą dziesiątką.

W następstwie wybuchu wojny, miejsce Rosji wśród istotnych (pierwsza dziesiątka), choć nie najbardziej kluczowych (pierwsza piątka), kierunków eksportowych zajęła przede wszystkim Ukraina (wzrost udziału z 2,2% do 2,8%), która awansowała do pierwszej dziesiątki najistotniejszych partnerów handlowych, a jej udział w eksporcie ogółem był najwyższy od 2013. Dużo istotniejsze dla kształtowania się dynamiki polskiego eksportu w ubiegłym roku

*Wartość eksportu lub dynamiki nominalne odnoszą się do eksportu wyrażonego w euro. Wolumen eksportu to wielkość eksportu wyrażona w kg. Wymienione kategorie bazują na pięćcyfrowej klasyfikacji SITC, o ile nie zaznaczono inaczej.

Zespół Analiz Makroekonomicznych

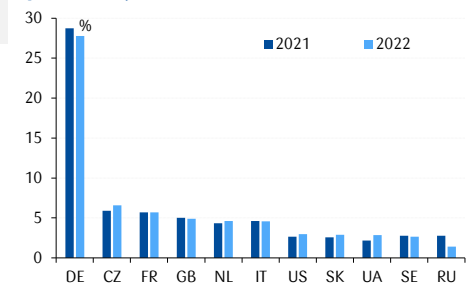
analizy.makro@pkobp.pl

tel. 22 521 81 34

@PKO_Research

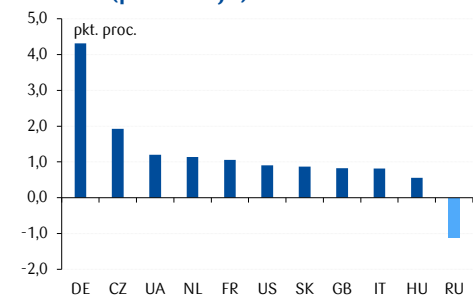
www.pkobp.pl/centrum-analiz

Kierunki o największym udziale w eksporcie z Polski w 2021-2022 (plus Rosja)

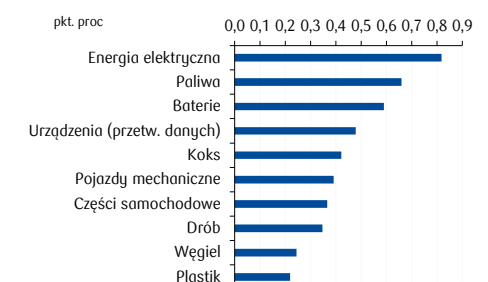
Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski

Kierunki o największym wkładzie do wzrostu wartości eksportu z Polski w 2022 (plus Rosja)

Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski

Kategorie mające największy wkład do wzrostu wartości eksportu ogółem

Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski

było natomiast ożywienie sektora motoryzacyjnego, w szczególności w Europie, na skutek złagodzenia napięć w łańcuchach dostaw, a także wzrost cen energii elektrycznej, eksportowanej głównie do Czech.

W 2022 wartość eksportu towarów z Polski wzrosła o blisko 20%, głównie dzięki wzrostowi eksportu do państw UE i strefy euro, przy spadku wolumenu eksportu o 1,5%. Głównym motorem wzrostu sprzedaży zagranicznej był eksport energii elektrycznej (w szczególności do Czech) oraz paliw (przede wszystkim na Ukrainę), a także baterii, w głównej mierze ze względu na wzrost cen, przy spadku wolumenu eksportu tych produktów. W przeciwnym kierunku najsilniej oddziaływał spadek sprzedaży do Rosji.

Najsitotniejszym partnerem handlowym Polski pozostały Niemcy odpowiadające za blisko 28% eksportu, następnie Czechy, które umocniły 2. pozycję i Francja plasującą się na 3. miejscu. Udział Niemiec w eksporcie nieznacznie się zmniejszył, przede wszystkim za sprawą wzrostu eksportu w innych kierunkach, nie zaś spadku sprzedaży do Niemiec (zarówno w ujęciu realnym jak i nominalnym). Najmocniej względem 2021 wzrosła wartość eksportu do Ukrainy (55,1%), a także do Stanów Zjednoczonych (34,3%), które pod kątem udziału w eksporcie ogółem przegoniły nie tylko Rosję, ale również Szwecję, i w 2022 uplasowały się na 7. miejscu w rankingu partnerów handlowych Polski.

Eksport do Niemiec napędzany przez motoryzację, do Czech przez energię

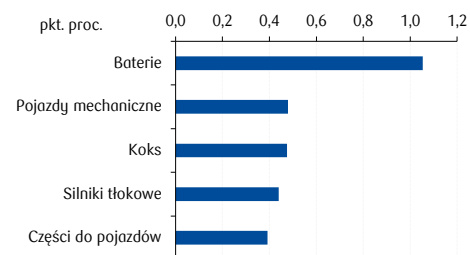
W 2022 wartość sprzedaży zagranicznej do Niemiec wzrosła o 15% (wzrost wolumenu o 0,9%). Struktura eksportu odzwierciedlała odbicie sektora motoryzacyjnego – największy wkład do wzrostu miały bowiem baterie (25,8%) wykorzystywane w produkcji samochodów elektrycznych oraz pojazdy mechaniczne (42,2%), a także części do pojazdów (17%). Najwyższa dynamika wzrostu dotyczyła jednak koksu (114,8%), odzwierciedlając przede wszystkim wzrost cen, przy wolumenie wyższym o „jedynie” 11,1% niż w 2021. Słaba sprzedaż była natomiast odnotowana w przypadku dóbr konsumpcyjnych, które w największym stopniu oddziaływały w kierunku spadku sprzedaży do Niemiec, ze względu na recesję konsumencką w tej gospodarce. W szczególności spadki dotyczyły takich produktów jak odzież, książki i wyroby tytoniowe.

Swój udział w eksporcie Polski w większej skali niż USA i Ukraina zwiększyły Czechy. W 2022 wartość eksportu do Czech wzrosła o 32,6%, przy nieznacznym wzroście odnotowanym również w ujęciu realnym (0,2%). Odporność polskiej sprzedaży na głębokie spowolnienie gospodarcze i załamanie krajowej konsumpcji w Czechach wynikała z kilku powodów. Po pierwsze, istotny wkład do wzrostu eksportu miały – podobnie jak w przypadku Niemiec – komponenty związane z produkcją samochodów (baterie oraz części do pojazdów) w ramach globalnych łańcuchów dostaw i z przeznaczeniem na eksport. Po drugie, największy wkład do wzrostu wartości eksportu miała sprzedaż energii elektrycznej (9,5 pkt. proc.) oraz węgla (2,5 pkt. proc.) ze względu na znaczący wzrost cen tych produktów. W przypadku energii elektrycznej, według NBP, wielkość przesyłu na koniec 2022 była ponad dziesięciokrotnie wyższa niż na koniec 2021. W tych warunkach energia elektryczna stanowiła najważniejszą pozycję w eksporcie do Czech, z udziałem na poziomie 7,4% (0,3% w 2021), tym samym „detronizując” części samochodowe. Znaczący wzrost importu energii elektrycznej z Polski odnotowano również na Słowacji.

Eksport towarów „wojennych” na Ukrainę

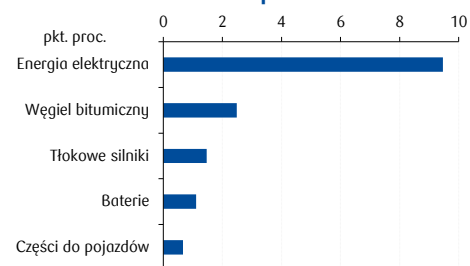
Na skutek wojny, nowym, istotnym graczem w stosunkach handlowych Polski stała się Ukraina, która w 2022 była 9. najważniejszym partnerem handlowym Polski. W 2022 wartość eksportu wzrosła o 55,1%, a wolumen był wyższy o 18,7%. Podczas gdy w poprzednich latach produktem o największym udziale w eksporcie do Ukrainy były samochody osobowe i ciężarowe, struktura ukraińskiego importu z Polski w 2022 odzwierciedlała potrzeby gospodarki znajdującej się w stanie wojny. W rezultacie eksport rósł najmocniej w wąskiej grupie kategorii, w tym przede wszystkim w odniesieniu do sprzedaży paliw, ze

Kategorie o największym wkładzie do wzrostu wartości eksportu do Niemiec

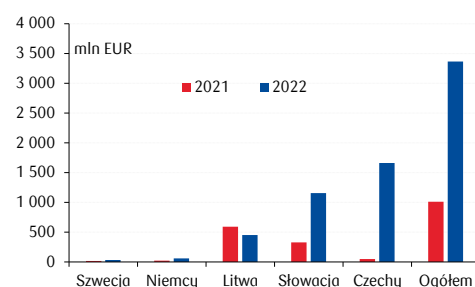
Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski

Kategorie o największym wkładzie do wzrostu wartości eksportu do Czech

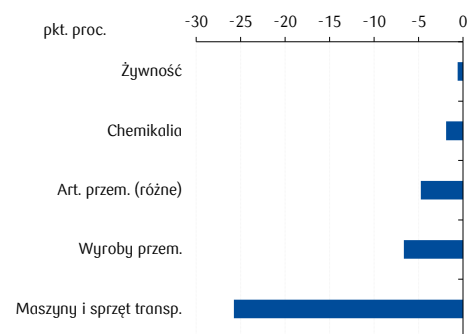
Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski

Wartość eksportu energii elektrycznej z Polski

Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski

Kategorie o największym wkładzie do spadku wartości eksportu do Rosji (wg 1-cyfrowej kategorii SITC)

Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski

względem na reorientację kierunków importu, w szczególności zaprzestanie wymiany handlowej między Ukrainą a Rosją. W latach poprzedzających wojnę paliwa odpowiadały za jedynie ok. 0,5% importu z Polski (16,4% w 2022). Kolejną istotną pozycją sprzedaży zagranicznej była amunicja, która wraz z paliwami odpowiadała za ponad jedną trzecią wzrostu eksportu do Ukrainy. Wśród dziecięciu pozycji z największym wkładem do wzrostu eksportu znalazły się też kamizelki ratunkowe, samochody oraz baterie. Ujemny wkład odnotowały natomiast kategorie konsumenckie, przede wszystkim odzież. W krótko i średnioterminowym horyzoncie rola Ukrainy jako partnera handlowego może nabierać na znaczeniu wraz z dalszym wzrostem dostaw wojskowych. Przy poprawie perspektyw na zakończenie konfliktu można oczekiwać, że struktura wymiany handlowej między Polską a Ukrainą znacząco się zmieni. Miejsce typowo „wojennych” produktów zajmą dobra konsumpcyjne, a także te niezbędne do odbudowy kraju, w szczególności dobra inwestycyjne.

Baterie i aparaty słuchowe najważniejszymi pozycjami w eksporcie do USA

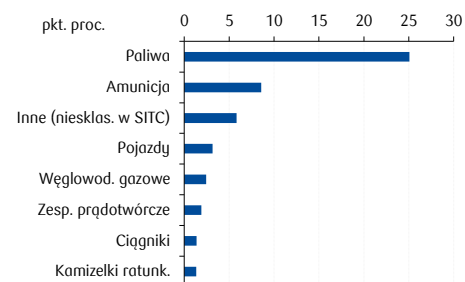
W ubiegłym roku wartość eksportu do USA wzrosła o 34,3%, podczas gdy wolumen obniżył się o 6,4%, przeciwieństwo tendencji obserwowanych w przypadku pozostałych analizowanych kierunków, gdzie wzrosty odnotowano również w ujęciu realnym. Na poziomie 1-cyfrowego kodu SITC za blisko ¾ wzrostu wartości eksportu w 2022 odpowiadały maszyny i sprzęt transportowy, w tym przede wszystkim baterie, części do silników turbodoładowanych oraz procesory. Z perspektywy wolumenu, największy dodatni wkład do eksportu miała sprzedaż soku jabłkowego.

Na przestrzeni ostatniej dekady zauważalna jest zmiana struktury eksportu do USA – miejsce surowców, przede wszystkim ropy naftowej, zajęły dobra przemysłowe oraz maszyny i sprzęt transportowy. Zmiana była związana ze stopniowym uniezależnianiem się USA pod względem energetycznym i przejściem ze statusu importera do eksportera netto ropy naftowej. Zmiany widoczne były jednak nie tylko w odniesieniu do surowców. Od 2015 aparaty słuchowe stawały się jedną z bardziej kluczowych pozycji eksportowych Polski do USA, a ich udział w sprzedaży ogółem, który w 2014 był zbliżony do zera, wzrósł do 6,4% w 2022. Jest to również kategoria, która w 2022 należała do czołówki produktów determinujących wzrost wartości eksportu do USA. Najsilniejszy wkład do wzrostu miały jednak baterie (3,1 pkt. proc.). Znaczący wzrost importu baterii z Polski był widoczny już w 2019, ale natężenie wymiany handlowej w tej kategorii miało miejsce przede wszystkim w 2021 i 2022, kiedy ich udział w eksporcie ogółem wzrósł kilkukrotnie. Silniejsze zorientowanie na import baterii z Polski, może wynikać z dążenia do uniezależnienia się od Chin i zróżnicowania geograficznego dostawców tego typu produktów, być może również w ramach tzw. *friendshoringu*. Niezmiennie, kluczową pozycją eksportową pozostały części do silników turbodoładowanych oraz silniki turbodoładowe, które w 2022 odpowiadały za blisko 10% wartości eksportu.

Podsumowanie

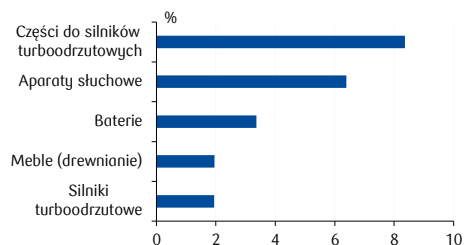
Następstwa wojny w Ukrainie silnie oddziaływały na strukturę sprzedaży zagranicznej Polski. Część zmian wynikała bezpośrednio z konieczności ograniczenia wymiany handlowej z Rosją, co spowodowało jej marginalizację jako partnera handlowego oraz dołączenie Ukrainy do grona istotnych, choć nie najbardziej kluczowych rynków zbytu. Konflikt między Ukrainą a Rosją miał jednak pośrednie przełożenie na sprzedaż zagraniczną do najważniejszych partnerów handlowych. W szczególności wzrost cen energii elektrycznej, będący następstwem wojny i gwałtownego skoku cen surowców, stanowił główny czynnik napędzający polski eksport oraz umocnił pozycję Czech jako drugiego, najbardziej kluczowego partnera handlowego. Niezależnie od konfliktu wojennego, odblokowywanie łańcuchów dostaw w sektorze motoryzacyjnym i szybki rozwój elektromobilności przełożyły się na wzrost eksportu baterii, w szczególności do USA, co być może związane jest z przenoszeniem produkcji do Polski w ramach tzw. *friendshoringu*.

Kategorie o największym wkładzie do wzrostu wartości eksportu do Ukrainy

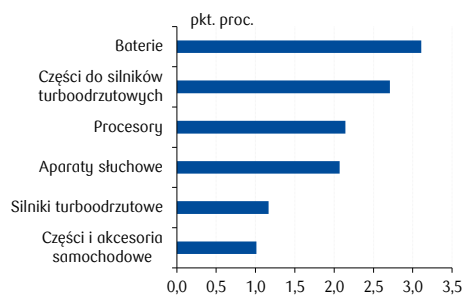
Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski *Kategoria inne niesklasyfikowane może zawierać utajniony sprzęt wojskowy.

Kategorie produktowe o największym udziale w wartości eksportu do USA

Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski

Kategorie o największym wkładzie do wzrostu wartości eksportu do USA w 2022

Źródło: Eurostat, PKO Bank Polski

Departament Analiz Ekonomicznych

PKO Bank Polski S.A.
ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa
t: 22 521 80 84
email: DAE@pkobp.pl

Główny Ekonomista, Dyrektor Departamentu

Piotr Bujak	piotr.bujak@pkobp.pl	22 521 80 84
-------------	----------------------	--------------

Zespół Analiz Makroekonomicznych

Marta Petka-Zagajewska (Kierownik)	marta.petka-zagajewska@pkobp.pl	22 521 67 97
Urszula Kryńska	urszula.krynska@pkobp.pl	22 521 51 32
Kamil Pastor	kamil.pastor@pkobp.pl	22 521 81 08
Anna Wojtyniak	anna.wojtyniak@pkobp.pl	22 521 54 50

Jesteś zainteresowany otrzymywaniem raportów analitycznych PKO Banku Polskiego? Napisz do nas: DAE@pkobp.pl

Nasze analizy znajdziesz również na **Twitterze** oraz na stronie internetowej **Centrum Analiz PKO Banku Polskiego**:

Centrum
Analiz

Materiał zatwierdził(a): Piotr Bujak

Informacje i zastrzeżenia:

Niniejszy materiał („Materiał”) ma charakter wyłącznie informacyjny oraz nie stanowi oferty w rozumieniu ustawy - Kodeks cywilny, ani rekomendacji do zawarcia transakcji kupna, sprzedaży lub innego rodzaju przeniesienia któregośkolwiek instrumentu finansowego. Bank dołożył wszelkich racjonalnych i niezbędnych starań, aby informacje zamieszczone w Materiale były rzetelne oraz oparte na wiarygodnych źródłach.

Informacje zawarte w Materiale nie mogą być traktowane jako propozycja nabycia którychkolwiek instrumentów finansowych, usługa doradztwa inwestycyjnego lub podatkowego ani jako forma świadczenia pomocy prawnej. Prognozy oraz dane zawarte w Materiale nie stanowią zapewnienia uzyskania określonych wyników jakichkolwiek transakcji finansowych ani przyszłych cen którychkolwiek instrumentów finansowych.

Materiał nie stanowi badania inwestycyjnego ani publikacji handlowej w rozumieniu Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy.

Bank i jego spółki (podmioty) zależne oraz pracownicy tych podmiotów mogą być zainteresowani zawarciem lub być stroną transakcji finansowych, w tym zawartych na instrumentach finansowych, których wynik jest uzależniony od czynników (danych i informacji) wymienionych w Materiałach.

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa, wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego numer KRS 0000026438, NIP: 525-000-77-38, REGON: 016298263; kapitał zakładowy (kapitał wpłacony) 1 250 000 000 zł.